

Baggrundsnotat om hvidvaskregler

1. Hvidvasklovens regler om kundekendskab og overvågning

Pengeinstitutter er underlagt hvidvaskloven og har som følge deraf en forpligtelse til at kende deres kunder.

Kravet om kundekendskab betyder blandt andet, at pengeinstitutter skal kræve, at deres kunder legitimerer sig, når der optages en forretningsmæssig forbindelse. Ved virksomhedskunder stiller hvidvaskloven krav om, at virksomhedens ejer- og kontrolstruktur skal klarlægges, samt at virksomhedens, for eksempel en korrespondentbanks, reelle ejere skal legitimeres.

Særligt vedrørende grænseoverskridende korrespondentbankforbindelser, det vil sige kundeforhold med korrespondentbanker beliggende uden for EU eller EØS, følger det eksplicit af hvidvaskloven, at der skal stilles yderligere krav til pengeinstitutternes kundekendingsprocedurer, da denne type kunder i sig selv indebærer øget risiko for hvidvask og terrorfinansiering, det der i hvidvaskterminologi kaldes højrisiko-kunder.

Som eksempler på de skærpede krav i hvidvaskloven til legitimation af grænseoverskridende korrespondentbankforbindelser, kan nævnes krav om indhentelse af tilstrækkelige oplysninger til fuldt ud at forstå korrespondentbankens virksomhed, instituttets renommé, herunder om instituttet tidligere har modtaget sanktioner fra offentlige myndigheder for overtrædelse af regler om bekæmpelse af hvidvask og finansiering af terrorisme, samt kvaliteten af det tilsyn, som instituttet er underlagt. Herudover skal det danske pengeinstitut indhente tilstrækkelige oplysninger til at sikre sig, at korrespondentbankforbindelsen har tilstrækkelige og effektive kontrolprocedurer med henblik på overholdelse af regler om bekæmpelse af hvidvask og finansiering af terrorisme.

Sammenfattende vedrørende ovennævnte krav om informationssøgning gælder, at Finanstilsynet forudsætter, at det danske pengeinstitut foretager for-

svarlige risikovurderinger af dets grænseoverskridende korrespondentbankforbindelser, og at der således ikke blot er tale om "paper gathering exercises".

Som et sidste eksempel på de skærpede krav, hvidvaskloven stiller til etablering af korrespondentbankforbindelser kan nævnes, at det danske pengeinstituts øverste ledelse skal godkende en beslutning om etablering af sådanne kundeforhold.

Når et kundeforhold er etableret, skal det løbende overvåges. Dette består i, at pengeinstitutterne foretager tilstrækkelig overvågning af kundetransaktioner med henblik på at identificere usædvanligt store transaktioner og usædvanlige transaktionsmønstre, herunder grænseoverskridende transaktioner, kontanttransaktioner, grænseoverskridende ind- og udbetalinger m.v. Hvis sådanne transaktioner identificeres, må det pågældende pengeinstitut henvende sig til kunden og spørge ind til formål og omfang, herunder om nødvendigt midlernes oprindelse, ligesom kundens forretnings- og risikoprofil må tilrettes.

Hvidvaskloven indeholder en pligt for pengeinstitutterne til at være opmærksomme på kundeaktiviteter, der kan have tilknytning til hvidvask eller terrorfinansiering. Dette kan for eksempel være komplekse eller usædvanlig store transaktioner samt alle transaktionsmønstre, som må betegnes som usædvanlige set i forhold til kunden.

Vurderer et pengeinstitut, at en eller flere transaktioner er mistænkelige, er pengeinstituttet forpligtet til at undersøge formålet med transaktionerne. Hvis pengeinstituttet ikke på baggrund af en sådan undersøgelse kan afkræfte en mistanke om hvidvask eller terrorfinansiering, er pengeinstituttet ligeledes lov-mæssigt forpligtet til at underrette Hvidvasksekretariatet (Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet - SØIK) herom.

2. Finanstilsynets hvidvaskinspektioner

Finanstilsynets hvidvaskinspektion hos et pengeinstitut er tilrettelagt på den måde, at der indledningsvist indkaldes en række oplysninger og dokumentation, herunder forretningsgange, interne politikker, stikprøvemateriale mv. fra det pågældende pengeinstitut. Dette materiale gennemgås af Finanstilsynets medarbejdere, hvorefter der – alt efter pengeinstituttets størrelse – afsættes en række arbejdsdage til at gennemgå materialet ude hos pengeinstituttet sammen med instituttets medarbejdere.

På baggrund af de samlede oplysninger, som inspektionen indeholder, udfærdiger Finanstilsynet en rapport med de tilsynsreaktioner, som vurderes at være nødvendige. Formålet med en hvidvaskinspektion er derfor ikke at undersøge, om der er tale om konkrete overtrædelser af hvidvaskreglerne.

Tværtimod er det en undersøgelse af, hvorvidt pengeinstituttet har de fornødne foranstaltninger på plads til at undgå at blive misbrugt til hvidvask og terrorfinansiering eller forsøg på dette. Stikprøvematerialet bruges til at understøtte de konklusioner, som Finanstilsynet drager på baggrund af den øvrige dokumentation fra pengeinstituttet. Denne fremgangsmåde har givet anledning til, at Finanstilsynet i perioden 2015-2016 har politianmeldt 3 pengeinstitutter for manglende iagttagelse af hvidvaskloven.

Der er således ikke tale om, at Finanstilsynet ved en hvidvaskinspektion får kendskab til samtlige konti eller kundeforhold hos det pågældende institut. Det er alene bankens ansvar at sikre, at hvidvaskloven overholdes i forhold til alle kundeforhold.